

KESKKONNAAMET

Liisa-Ly Pakosta
Justiits- ja Digiministeerium
info@justdigi.ee

Teie 24.04.2026 nr 8-1/3308-1

Meie 08.05.2026 nr 1-5/26/37-2

**Keskkonnaameti arvamus Karistusseadustiku,
kriminaalmenetluse seadustiku ja
väärteomenetluse seadustiku muutmise
seaduse eelnõu kohta**

Justiits- ja Digiministeerium esitas Keskkonnaametile arvamuse avaldamiseks Karistusseadustiku, kriminaalmenetluse seadustiku ja väärteomenetluse seadustiku muutmise seaduse eelnõu (keskkonnakuritegude direktiivi ülevõtmine).

Keskkonnaamet edastab alljärgnevad ettepanekud ja tähelepanekud seoses keskkonnakuritegude direktiivi ülevõtmisega.

1. Ettepanek: Karistusseadustiku, kriminaalmenetluse seadustiku ja väärteomenetluse seadustiku muutmise seaduse eelnõu § 1 punkt 7:

„(1) Kui käesolevas peatükis sätestatud kuriteokoosseisu tunnuseks on tagajärje põhjustamise oht,

lähtutakse selle koosseisutunnuse sisustamisel sellest, kas:

- 1) tegu on ohtlik keskkonnale, inimese elule või tervisele;*
- 2) teo vahetuks objektiks olev aine või materjal on ohtlik keskkonnale, inimese elule või tervisele;*
- 3) tegu on toime pandud ilma vajaliku loata;*
- 4) tegu on toime pandud selleks väljastatud loa nõudeid rikkudes ja mil määral on ületatud seaduses*
või loas kehtestatud piirväärtust.

(2) Kui käesolevas peatükis sätestatud kuriteokoosseisu tunnuseks on olulise kahju tekkimine,

lähtutakse selle koosseisutunnuse sisustamisel järgmisest:

- 1) keskkonna algne olukord;*
- 2) keskkonnakahju laad, sealhulgas selle kestus, ulatus ja pöörduvus, sh heastamise võimalikkus;*
- 3) elupaiga, liigi, kaitstava ala või veekogu kaitseréžim ja selle eesmärk;*

4) keskkonnakahju rahaline suurus, kui see on määratav.

(3) Kui käesolevas peatükis sätestatud kuriteokoosseisu tunnuseks on kuriteo toimepanemise vahetu objekti oluline kogus, **lähtutakse selle koosseisutunnuse sisustamisel järgmisest:**

1) teo vahetuks objektiks oleva aine või materjali ühikute või liigi isendite arv ja mil määral on

ületatud seaduses või loas kehtestatud piirväärtust;

2) teo vahetuks objektiks oleva liigi kaitsserežiim ja selle eesmärk;

3) keskkonnakahju heastamise võimalikkus, selleks kuluv aeg ja maksumus;

4) teo vahetu objekti rahaline suurus, kui see on määratav.“ –

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2024/1203 Artikkel 3 lg-te 6-8 sõnastus on: **võetakse asjakohasel juhul arvesse üht või mitut järgmistest elementidest.**

Teeme ettepaneku kasutada direktiivi sõnastust, kuna selle kasutamine annaks selgema arusaama, et KarS § 351¹ lg-tes 1-3 peab asjakohasel juhul võtma arvesse üht või mitut elementi.

Teeme ettepaneku sõnastada eelnõu § 1 punkt 7 KarS § 351¹ lg-tes 1-3 järgnevalt:

„Kui käesolevas peatükis sätestatud kuriteokoosseisu tunnuseks ..., **võetakse asjakohasel juhul arvesse üht või mitut järgmistest tunnustest**“.

2. Ettepanek: Karistusseadustiku, kriminaalmenetluse seadustiku ja väärteomenetluse seadustiku muutmise seaduse eelnõu § 1 punkt 19:

„(1) Aine, energia, materjali, **ioniseeriva kiirguse või jäätmete ebaseadusliku keskkonda viimise eest**, samuti normatiive ületava müra põhjustamise eest, kui sellega on põhjustatud oht inimese elule või tervisele või oluline kahju või olulise kahju oht vee, pinnase või välisõhu kvaliteedile, ökosüsteemile, looma- või taimeliikide isenditele, – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.“ –

Toome välja, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2024/1203 Artikkel 3 lg 2 (a) sõnastus on:

„teatava koguse materjalide või ainete, energia või **ioniseeriva kiirguse juhtimine või heitmine õhku, pinnasesse või vette**, mis põhjustab või tõenäoliselt võib põhjustada inimese surma või raskeid tervisekahjustusi või olulist kahju õhu, pinnase või vee kvaliteedile, ökosüsteemile, loomadele või taimedele;“

Leiame, et õiguse ühetaoliseks kohaldamiseks mõistlik kasutada direktiivi sõnastust.

Teeme ettepaneku sõnastada eelnõu § 1 punkt 19:

(1) Aine, energia, materjali, jäätmete või **ioniseeriva kiirguse ebaseadusliku keskkonda juhtimise või heitmise eest**, samuti normatiive ületava müra põhjustamise eest, kui sellega on põhjustatud oht inimese elule või tervisele või oluline kahju või olulise kahju oht vee, pinnase või välisõhu kvaliteedile, ökosüsteemile, looma- või taimeliikide isenditele, – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

Sõnastus „keskkonda viimise“ ioniseeriva kiirguse puhul kordub eelnõu § 1 punktides 20, 25, 27 ning leiame, et kõigis märgitud punktides võiks sõnastuse asendada „juhtimise või heitmise“-ga.

3. Tähelepanek: Karistusseadustiku, kriminaalmenetluse seadustiku ja väärteomenetluse seadustiku muutmise seaduse eelnõu § 1 punkt 42:

„(1) Riikidevahelise jäätmeveo nõuete rikkumise eest, kui jäätmete vedu toimus olulises koguses, – karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.“ –

Rikkumiste, kus jäätmeid viiakse ebaseaduslikult keskkonda ülisuures koguses, so tuhandeid tonne, ja millega isik teenib märkimisväärselt suurt tulu, menetlemine ja karistamine väärteokorras ei ole proportsionaalne toime pandud teo ja tagajärgjega. Tegemist on kuritegelike gruppide huviorbiidis oleva tegevusega üle maailma, seega peaks tegevus olema karistatav kuriteona. Kui mõni koorem olmejäätmekäitlust (mitte ohtlikke jäätmekäitlust) veetakse üle piiri Lätti ja need viiakse seal keskkonda, on tegu ülal viidatud KarS §-s 368¹ kirjeldatud kuriteoga, kui need samad koormad kallatakse Eestis metsa alla, on tegemist väärteoga. Selline eristamine ei ole kooskõlas õiguse ühetaolise kohaldamise põhimõttega.

4. Tähelepanek: Karistusseadustiku, kriminaalmenetluse seadustiku ja väärteomenetluse seadustiku muutmise seaduse eelnõu § 1 punkt 51:

„§ 368³. Fluoritud kasvuhoonegaasi ja osoonikihti kahandava aine, seda gaasi ja ainet sisaldava ning sellel põhineva toote ja seadme või selle osa ebaseaduslik käitlemine

(1) Fluoritud kasvuhoonegaasi või osoonikihti kahandava aine, seda gaasi või ainet sisaldava või sellel põhineva toote või seadme või selle osa ebaseadusliku kasutamise, tootmise, impordi, ekspordi, turule laskmise, kasutusele võtmise või keskkonda viimise eest –

karistatakse rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.“;–

KarS muutmise eelnõu § 368³ lg 1 kirjeldatud koosseisualternatiivid „Fluoritud kasvuhoonegaasi või osoonikihti kahandava aine, seda gaasi või ainet sisaldava või sellel põhineva toote või seadme või selle osa ebaseadusliku kasutamise, tootmise, impordi, ekspordi, turule laskmise, kasutusele võtmise või keskkonda viimise eest.“ - on suures osas samad, mis atmosfääriõhu kaitse seaduse (AÕKS) §-des 240 – 245 sätestatud väärteokoosseisud. Riigikohus märkis lahendi 3-1-1-52-12, p-s 13, et KarS § 3 lg-st 5 tuleneb, et kui isik paneb toime teo, mis vastab väärteo- ja kuriteokoosseisule, karistatakse isikut üksnes kuriteo eest. Kui kuriteo eest karistust ei mõisteta, võib isikut karistada väärteo eest. Kriminaalkollegiumi varasema praktika järgi saab seda normi siiski kohaldada üksnes juhul, kui väär- ja kuriteokoosseis on omavahel ideaalkogumis, mitte aga siis, kui tegemist on mitteehtsa kogumi ehk seadusainsusega. Seega nende tegude puhul, kus AÕKS-is on sätestatud vastutus väärteo korras, KarS § 368³ lg-t 1 kohaldada ei saa.

5. Tähelepanek: Karistusseadustiku, kriminaalmenetluse seadustiku ja väärteomenetluse seadustiku muutmise seaduse eelnõu § 1 punkt 68:

„§ 371¹ Raadamisvabade toodete määruses sätestatud asjaomase saaduse ja toote turule laskmise, turul kättesaadavaks tegemise ning eksportimise keelu rikkumine

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/1115, milles käsitletakse teatavate raadamise ja metsade degradeerumisega seotud saaduste ja toodete liidu turul kättesaadavaks

tegemist ja liidust eksportimist ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 995/2010 (ELT L 150, 09.06.2023, lk 206–247), artiklis 3 sätestatud keelu rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut.“ –

KarS muutmise eelnõu § 371¹ lg 1 sätestab vastutuse raadamisvabade toodete määrukses sätestatud asjaomase saaduse ja toote turule laskmise, turul kättesaadavaks tegemise ning eksportimise keelu rikkumise eest. Lõikes 3 kirjeldatud koosseisu osaks on tagajärje tekkimine. Siin on vastuolu sätte pealkirjaga – saaduse või toote turule laskmine, kättesaadavaks tegemine ja eksportimise keelu rikkumine (tegevused kui sellised) ei saa tekitada negatiivset tagajärge keskkonnale – negatiivne tagajärg tekib raadamisel ja ebaseaduslik raadamine on karistatav KarS §-de 354 – 356 alusel.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Väino Vaidla
juhataja
õigusosakond

Kati Karussaar 5323 7093
kati.karussaar@keskkonnaamet.ee